

Καπετάνισσα Δόμνα Βισβίζη (1783 - 1850)

Η θρυλική Καπετάνισσα Δόμνα Βισβίζη γεννήθηκε στην Αίνο το 1783 και έζησε σε μια ευτυχισμένη οικογένεια πλούσιου γαιοκτήμονα. Το 1808 παντρεύτηκε τον Καπετάν Χατζή Αντώνη Βισβίζη, με τον οποίο απέκτησε πέντε παιδιά, το τελευταίο μάλιστα γεννήθηκε μετά τη δολοφονία του καπετάν Αντώνη.

Η ίδια η Δόμνα αφηγείται στο βιβλίο « *Μ` ενάντιους ανέμους*» της Άννας Γκέρτσου- Σαρρή:

«Από τόπο, λοιπόν, στάθηκα τυχερή, γιατί γεννήθηκα στην Αίνο. Στην πόλη μας, δεν είν` ομορφιά να τη λαχταρήσει η ψυχή σου και να μην την έχει. Στη δυτική μπάντα αργοκυλά το ποτάμι μας, ο Έβρος. Στις πλάτες μας, κάμποι και λόφοι χαμηλοί. Κι αντικρύ μας, από λεβάντε μέχρι πουνέντε, η απέραντη θάλασσα. Έτσι, στον τόπο που μου `λαχε να γεννηθώ γνώρισα τη ζωή και του ποταμού και της θάλασσας. Και της στεριάς. Γιατί η Αίνος είναι μια ευλογημένη πόλη!

Η αγάπη μου για τη θάλασσα ήταν δυνατή από την ώρα που ένιωσα τον κόσμο. Κάτι με τραβούσε πάντα, σαν κάποιο δάχτυλο που σου γνέφει κι εσύ κοντοζυγώνεις ολοένα δίχως να ρωτάς τον νου. Τούτο το κάλεσμα ποτέ δεν το ένιωσα για τη γη μας. «Ούτε αγόρι να`ταν γεννημένη!» λέγαν οι δικοί μου, λες και για ν`αγαπήσεις τη θάλασσα έπρεπε να είσαι σερνικό. Αν το `λεγαν γι`άλλους λόγους, ναι, εκεί μπορεί να `χαν δίκιο. Για τις σκανταλιές μου και για την αγριάδα που `χα για κορίτσι. Ησυχία δεν έβρισκα.

« Καρφιά έχει η καρέκλα σου;» μου `λεγε η μάνα μου κι αναστέναζε συνάμα, γιατί δυσκολευόταν να με κάνει καλά. Ο μόνος που φοβόμουνα κάπως ήταν ο πατέρας. Πλην όμως η μάνα δεν του `δινε ραπόρτο κι εγώ το εκμεταλλεόμουνα αυτό.

Κι από σπιτικό τυχερή στάθηκα. Ήταν ένα ευτυχισμένο σπιτικό το δικό μας, γιατί υπήρχε αγάπη.

Σε κάθε σπιτικό δυο φροντίδες ήταν, η μια να παντρέψουν τα κορίτσια τους κι η άλλη η πατρίδα. Η πρώτη όλο και βολευόταν, μα η δεύτερη έμοιαζε αποκοιμισμένη για χρόνους πολλούς.

Η Αίνος, λοιπόν, και συχωράτε με που οληώρα μιλώ για τον τόπο μου, μα έτσι γίνεται σαν αγάπας κάτι πολύ, και την Αίνο την αγαπώ. Και τη στερήθηκα, όσο λέω πως τώρα, να, ήρθεν η ώρα να γυρίσω πίσω, τόσο μου βγαίνουν εμπόδια. Κι είναι και τούτη η πίκρα πως ο τόπος μου μένει πάνω εκεί αλύτρωτος ακόμα.»

Όταν στις 23 Μαρτίου 1821 ο Καπετάν Αντώνης Βισβίζης αρμάτωσε το καλύτερο από τα καράβια του την ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ, ένα μπρίκι χτισμένο στην Οδησό, με 14 κανόνια και με πλήρωμα 140 ναύτες και ξεκίνησε τον Αγώνα, η Δόμνα τον ακολούθησε παίρνοντας μαζί τα τέσσερα παιδιά τους, την εικόνα της Παναγιάς, τα οστά των προγόνων τους και μια χούφτα χώμα Αινίτικης γης, παρατώντας σπίτια, περιουσία και την αγαπημένη της πατρίδα. Συμπαραστάθηκε στο σύζυγό της, συμπορεύεται και συμπολεμά σε όλες τις ναυμαχίες, της Σάμου, της Λέσβου και του Ευρίπου ως τη μοιραία στιγμή που ο Βισβίζης δολοφονήθηκε πάνω στο πλοίο του. Μετά το ξαφνικό και ``μυστηριώδη θάνατο`` του Καπετάν

Αντώνη, η Δόμνα με τη βοήθεια του υπαρχηγού του πλοίου καπετάν Σταυρή, συνέχισε μόνη με τα πέντε παιδιά της, αφού το τελευταίο γεννήθηκε λίγους μήνες μετά το θάνατο του Καπετάν Αντώνη, και την ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ την πολύτιμη προσφορά στον αγώνα της απελευθέρωσης της Ελλάδας διασχίζοντας τις ελληνικές θάλασσες και δίνοντας μάχες . Συνέχισε την πολιορκία της Εύβοιας μέχρι της λήξεώς της. Ενίσχυε τους μαχόμενους Έλληνες στην Εύβοια και τη Στερεά Ελλάδα μεταφέροντας πολεμοφόδια και στρατεύματα και δεν ήταν λίγες οι φορές που το πλοίο της εμπλεκόταν σε ναυμαχίες και βομβάρδιζε τις θέσεις των Τούρκων διευκολύνοντας έτσι τους πατριώτες. Καθήλωσε τα στρατεύματα του Ομέρ Πασά στην Εύβοια και ματαίωσε την μεταφορά τους στην Στερεά Ελλάδα. Εφοδίασε με πολεμοφόδια και τρόφιμα τους επαναστατημένους στη Σκιάθο και τα άλλα νησιά της περιοχής για την συνέχιση του απελευθερωτικού τους αγώνα και κατόρθωσε να βομβαρδίσει το τουρκικό στρατόπεδο στα Βρυσάκια της Εύβοιας εξασφαλίζοντας την επιτυχή απόβαση των Ελλήνων. Στη μάχη αυτή λίγο έλειψε να χάσει και το παιδί της το Θεμιστοκλή ο οποίος είχε τραυματιστεί σοβαρά. Σε αυτή την αναμέτρηση όμως και η ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ δέχτηκε πολλές λαβωματιές.

Η Καπετάνισσα Δόμνα ανεδείχθη σε ηρωίδα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 γιατί επί τρία χρόνια αγωνιζόταν αψηφώντας τους κινδύνους και ξοδεύοντας όλη την περιουσία της στους αγώνες αφού από την τότε Διοίκηση δεν άκουγε τίποτε άλλο παρά το *`` ελλείπουσιν οι πόροι``*.

Η Καπετάνισσα Δόμνα Βισβίζη δεν ήταν μόνο προικισμένη και ικανή γυναίκα, ως θαλασσομάχος ενέπνεε τον σεβασμό και την εμπιστοσύνη όχι μόνο στο πλήρωμα του πλοίου της αλλά και στους συμπολεμιστές της. Όλοι οι αρχηγοί των Ελληνικών επαναστατικών σωμάτων της Στερεάς Ελλάδας όταν ήθελαν να επιλύσουν κάποιο θέμα του αγώνα ή ακόμη και τις διαφορές που προέκυπταν, όριζαν ως τόπο συνάντησης και συνεδρίασης το πλοίο ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ της Καπετάνισσας Δόμνας Βισβίζη.

Το μεγαλοπρεπές και επιβλητικό πλοίο της οικογένειας Βισβίζη, αυτό το πλοίο που προκαλούσε τον τρόμο του τουρκικού στόλου έμελλε να κάνει το τελευταίο του ταξίδι σαν πυρπολικό για να ανατιναχθεί από τον πυρπολητή Πιπίνο στα στενά του Τσεσμέ η φρεγάτα ΧΑΣΝΕ ΓΚΕΜΣΙ του τουρκικού στόλου, η οποία ήταν το θησαυροφυλάκιο του.

Και έτσι η ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ βοήθησε στον Αγώνα μέχρι την τελευταία της πνοή.

Η αρχόντισσα της Αίνου και θαλασσομάχος Καπετάνισσα Δόμνα Βισβίζη, η φήμη της οποίας για την τόλμη και την ανδρεία της, την αυταπάρνηση και την αυτοθυσία της, ξεπέρασε τα όρια του ελληνικού κράτους και έγινε γνωστή στα μέλη των ευρωπαϊκών φιλελληνικών επιτροπών, εγκαταστάθηκε με τα πέντε ορφανά και ανήλικα παιδιά της αρχικά στο Ναύπλιο και αργότερα στην Ερμούπολη της Σύρου. Η άλλοτε αρχόντισσα της Αίνου Δόμνα Βισβίζη ήταν αναγκασμένη, μετά την απελευθέρωση της πατρίδος μας, να ζήσει με τα παιδιά της τη μεγαλύτερη φτώχεια και να παρακαλεί με όλη την αξιοπρέπειά της να

παραμείνει στο σπίτι στο Ναύπλιο (το οποίο διέθετε ένα μόνο δωμάτιο, δίχως παράθυρο και πόρτα) διότι διέτρεχε τον κίνδυνο της έξωσης.
Στο νησί της Σύρου, σε αυτό που πάμπολλες φορές είχε πολεμήσει και κατατροπώσει τον τουρκικό στόλο, έζησε πάμπτωχη, στερούμενη ακόμη και των πλέον στοιχειωδών για τη διαβίωση της οικογένειάς της.

``Στο λέω για πολλοστή φορά. Που την γκρινιάζω την πατρίδα, έτερον εκάτερον. Που κατεβήκαμε για τη λευτεριά της, τι θαρρείς; Και μ' όσες πίκρες έχω καταπιεί, και τώρα να'ταν χρεία, θα ξανακατεβαίναμε. Κατάλαβες; Έτερον εκάτερον !``

Η Δόμνα Βισβίζη, η όμορφη και δυνατή αρχικαπετάνισσα και αρχόντισσα της Θράκης, στο τέλος της ζωής της, μετά από πολλές περιπέτειες και περιπλανήσεις, πίκρες και απογοητεύσεις θα πεθάνει μακριά από τη γενέτειρά της, την Αίνο, πάμπτωχη και ξεχασμένη σ' ένα φτωχικό σπιτάκι στον Πειραιά.

Η επίσημη Ιστορία παρ' όλα τα τρανταχτά τεκμήρια, αφήνει προκλητικά αμνημόνευτους και ξεχασμένους τη Δόμνα και τον Αντώνη Βισβίζη.

Η Ελληνική Πολιτεία μόλις το 2005, στις 15 Ιουνίου, τοποθέτησε την προτομή της Δόμνας Βισβίζη στο Πάνθεο των Ηρώων στο Πεδίο του Άρεως.

Οι γράφοντες την Ιστορία σήμερα οφείλουν έστω και καθυστερημένα να αφιερώσουν στην οικογένεια Βισβίζη αλλά και στους άλλους Θρακιώτες αγωνιστές, μερικές από τις σελίδες της ώστε οι νέοι να μάθουν και για τους άλλους ήρωες του Έθνους, αυτούς που αγωνίστηκαν για την ελευθερία και τίμησαν τον όρκο τους στην Πατρίδα.

Την πολεμική δράση και τον ηρωισμό της θρυλικής Αινίτισσας Καπετάνισσας Δόμνας Βισβίζη εξύμνησε η λαϊκή μούσα :

*Πουλάκι πόθεν έρχεσαι, πουλάκι για αποκρίσου,
Μην είδες και μην άκουσες για την κυρά Δομνίτσα,
Την όμορφη, τη δυνατή, την Αρχικαπετάνα.*

*Πούχει καράβι ατίμητο και πρώτο μες` τα πρώτα,
Καράβι γοργοτάξιδο, καράβι τιμημένο,
Καράβι που πολέμησε στις Τμπρος το μπουγάζι.*

*Και το πουλάκι στάθηκε και το πουλάκι λέει:
Την είδα, την απάντησα σιμά στο Αγιονόρος,
Τρεις μέρες επολέμαγε με δυο χιλιάδες Τούρκος.*

*Καράβια εδώ, καράβια εκεί, καράβια παρά πέρα
Και τούτη σαν τον αετό ώρμαγε και χτυπούσε
Δεξιά, ζερβά και ανάστροφα κι όπου βολούσσε ακόμα.*

*Κι άκουγες βόγγους δυνατούς και στεναγμούς μεγάλους
Κι άκουγες κλάματα πικρά, κατάρες στην κατάρα
Κι οι θάλασσες κοκκίνησαν σαν φέσια των αγάδων.*

Το μνημείο των ηρώων Αντώνη και Δόμνα Βισβίζη στην Αλεξανδρούπολη

Η προτομή του Θεμιστοκλή Βισβίζη στην Αλεξανδρούπολη

Η προτομή της Δόμνας Βισβίζη στην Αλεξανδρούπολη

Η προτομή της Δόμνας Βισβίζη στο Πάνθεο των Ηρώων στο Πεδίο του Άρεως στην Αθήνα.

Βιβλιογραφία:

- Γκέρτσου-Σαρρή Άννα, ``Μ' ενάντιους ανέμους``, εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ, 1996
- Ευθυμιάδης Απόστολος, ``Η Συμβολή της Θράκης εις τους απελευθερωτικούς αγώνες του Έθνους (από του 1361 μέχρι του 1920) `` , Αλεξανδρούπολη, 2005
- Θρακικά, τόμος 27^{ος} Γ` παράρτημα.
- Θρακικά, τόμος 2ος, Μυστακίδης Β.